

4.11.2022

Salutació

Moltes gràcies, Sra. presidenta, membres de la mesa, senyores, senyors diputats i altres assistents, molt bon dia.

Abans de res, vull agrair a aquesta Comissió, l'oportunitat que representa per a nosaltres, representants de la Divisió d'Afers Interns, comparèixer avui i exposar-los senzillament, què fem i com solucionem en el nostre dia a dia, els problemes de l'àmbit disciplinari o penal que se'ns presenten.

Sóc el Comissari Jaume García Valls, cap de la Divisió d'Afers Interns i els agraeixo també que, juntament amb el cap de l'Àrea Disciplinària, s'hagi pogut incorporar aquest matí el cap de l'Àrea d'Investigació Interna. Tots dos els exposaran, de manera molt més detallada, com desenvolupem les nostres funcions, sigui en matèria disciplinària o en matèria de policia judicial, que és una part molt rellevant de la nostra activitat.

Introducció

La meva exposició serà per tant, de caràcter més global en relació amb la nostra feina i els respectius comandaments esmentats exposaran de manera més concreta, com executem, a la Policia de la Generalitat les funcions que tenim assignades.

En relació al Pla de treball d'aquesta Comissió, es planteja *"l'anàlisi dels mecanismes de control intern, la seva **eficàcia, independència i imparcialitat** en llur definició i funcionament"*. I també: *"Estudiar la manera de dissenyar mecanismes de control públic per fer-los creïbles, transparents i eficaços davant les actuacions policials que són objecte d'investigació, amb el garantiment també dels drets dels mateixos membres de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra. Analitzar els diferents mecanismes de control independents existents en altres països i valorar-ne les experiències d'aplicació"*.

Així doncs, amb les tres exposicions d'avui, per part dels professionals que comandem la Divisió d'Afers interns, esperem poder aportar elements suficients a aquesta Comissió d'estudi per tal de donar resposta a les qüestions plantejades, aclarir els dubtes que puguin sorgir sobre la nostra activitat en el benentès que, com no pot ser d'altra manera, estarem amatents a les decisions i conclusions d'aquesta Comissió, de manera que, si és el cas, puguem integrar de la manera més eficient el que es decideixi en la resolució corresponent.

L'objecte de treball

Abans de res, voldria apuntar també que, des del nostre punt de vista, és absolutament democràtic que sigui la pròpia policia una de les institucions públiques habilitada però també especialment

4.11.2022

regulada i controlada, per exercir les funcions de supervisió i control quan un agent de policia en fa un mal ús de les funcions que té atribuïdes, tenint en compte la limitació de drets i llibertats que se'n poden derivar.

La nostra feina de control, l'executem des de la dependència de la Direcció general de la Policia, per tant, fora de la dependència jeràrquica de la Prefectura. La nostra activitat doncs ens permet afirmar que avui, la Policia de la Generalitat és una policia moderna i democràtica que té perfectament definida quina és la seva missió, la visió i els valors que la guien.

Ens trobem, doncs, davant d'una organització policial que treballa per processos i que s'orienta a la qualitat, que ha implementat criteris de millora contínua i de revisió continuada de les seves actuacions. Voldria destacar que la Policia de la Generalitat té perfectament identificats i documentats alguns processos crítics, com el procés de la detenció i el procés d'atenció a les víctimes del delictes. La policia científica a més, tal i com ja va ser àmpliament exposat la setmana passada pel cap de la Comissaria General d'Investigació Criminal, té els seus processos de treball acreditats per entitats externes en base a la normativa ISO de control de la qualitat.

Per altra banda, i per a la seva regulació interna, a la Policia de la Generalitat disposem d'instruccions, instruccions operatives, procediments normalitzats de treball, pautes operatives etc. que regulen a bastament la nostra activitat. A més d'orientar l'activitat policial, que és la funció de tota aquesta extensa regulació, escau indicar que tota aquesta normativa interna permet desenvolupar d'una manera més eficient el control i la supervisió, sigui en forma d'inspecció de serveis, tal i com ja ha exposat prèviament el Major Josep Lluís Trapero, cap de la Divisió d'Avaluació de Serveis, com en forma de correcció puntual de conductes individuals que és una de les funcions atribuïdes a la Divisió d'Afers Interns.

Això en clau interna i, en clau externa, i com ja s'ha esmentat en altres ponències, la funció policial està contínuament supervisada per autoritats judicials, la fiscalia, aquest Parlament, el Síndic de Greuges, entitats defensores dels drets humans, en general i, com no, per la ciutadania, en el seu conjunt, a través de l'enquesta de satisfacció que publica el CEO, periòdicament.

Exposició històrica de la funció d'Afers Interns, a la PGME

Deixin-me però que els faci un repàs ràpid de la integració de la funció d'afers interns a la nostra policia. Abans de la Llei 10/1994, les conductes contraries a l'ètica policial es corregien en base a la normativa disciplinària general, que era d'aplicació la funció pública de la Generalitat. Així, de tant en tant, els responsables de la Policia encarregaven a alguns comandaments la realització

4.11.2022

d'expedients disciplinaris, amb una regulació general sobre com s'havia de procedir. Aquests comandaments, no especialistes, assumien amb responsabilitat aquesta tasca però s'esdevenia una gran disparitat de criteris en la interpretació dels fets, la durada del procediment o en la imposició de determinades sancions. De manera progressiva, i sobre tot, des que va ser publicada la Llei 10/1994, d'11 de juliol, es van estructurant unitats cada cop més especialitzades, en forma d'àrea, o integrades en altres estructures de control i inspecció de serveis.

No serà fins el juliol de 1998 que, a través d'una instrucció de la Direcció general de la Policia, es crea la Divisió Operativa de Recursos Humans i la Divisió d'Afers Interns, iniciant llavors una autèntica professionalització d'aquesta funció que permet dotar-nos, de manera progressiva d'una estructura molt més adequada, especialitzada i capacitada tècnicament. És una unitat que sempre depèn de la Direcció General de la Policia, de caràcter centralitzat i amb competències a tota Catalunya i fins ara, les seves funcions bàsiques no han variat excessivament.

La finalitat principal de la DAI és investigar aquelles conductes presumptament il·lícites o contràries a l'ètica professional, comeses pels funcionaris de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra. Per tant tenim, en una sola Divisió i de manera integrada, tant les funcions disciplinàries com les de policia judicial.

Actualment, per accedir a la DAI cal superar un procés de selecció específic, basat en unes competències psicoprofessionals i actitudinals que defineixen un perfil específic. Posteriorment i en relació al Pla de Carrera Professional del cos, també cal superar un curs de formació d'accés a l'esmentada especialització.

En clau externa, la DAI, des del mes de novembre de 2010, és membre d'EPAC, que és una associació independent europea, creada l'any 2004, dedicada a la lluita contra la corrupció, formada més de 70 autoritats anticorrupció i òrgans de supervisió policial. També hi son integrats altres entitats estatals o catalanes com l'Oficina Antifrau de Catalunya, Fiscalia anticorrupció, membres Ministeri de l'Interior, etc.). EPAC va elaborar, l'any 2017, el *"Manual per a l'avaluació de l'eficàcia i eficiència dels òrgans de control de la policia"* que ha esdevingut un referent sobre quines son les característiques que haurien de tenir aquests tipus d'òrgans de control (intern o extern), per assolir l'excel·lència en la seva funció de control i supervisió.

També podem explicar-los que estem integrats al CITCO, en relació amb la nostra funció de policia judicial i que tenim canals oberts amb les unitats d'Afers Interns d'altres cossos policials de Catalunya i de l'Estat. Des de l'àrea disciplinària es forma també a comandaments de les policies locals, en relació amb la tramitació d'expedients disciplinaris.

4.11.2022

Quina és la normativa que regula la nostra feina

La activitat general de la DAI, en relació amb la funció d'afers interns, és la derivada de la previsió general que es fa a la Llei 10/1994, de la Policia de la Generalitat, quan preveu, especialment, en els seus articles 68 a 70, (Cap. IV Règim disciplinari: Arts. 66 a 78) que els i les membres de la policia poden ser sancionats per cometre determinades faltes, que classifica en molt greus, greus o lleus. Ni més ni menys com altres organitzacions públiques que gestionen les situacions conflictives internes en base a un règim disciplinari. Aquest Règim disciplinari, és a dir, el procediment que seguirem, és el previst al Decret 183/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el reglament de Règim disciplinari del cos de Mossos d'Esquadra.

I l'activitat concreta de la DAI, es recull en forma de les funcions que ens assignen els articles 14 15 i 16, del Decret 415/2011, que ordena tota la Policia de la Generalitat.

Cal afegir que, en relació amb els principis i valors de la Policia, a la DAI es treballa, amb absolut respecte a altra normativa general, en relació amb els codis que afecten la protecció dels drets humans, en sentit ampli i, en relació amb els codis ètics, que regulen l'actuació de policia, com és el cas de la Recomanació (2001) 10 del Comitè de Ministres als Estats membres sobre el Codi Europeu d'Ètica de la Policia i la Resolució 169/34, de 1979, de la Assemblea General de las Nacions Unides, relativa al Codi de conducta per a Funcionaris Encarregats de fer complir la llei.

Tot plegat, amb uns professionals que, a més de demostrar la seva capacitat tècnica, creuen fermament en la necessitat de mantenir una policia lliure de corrupció i sota els principis de neutralitat, d'independència, objectivitat, imparcialitat i integritat personal.

No voldria fer una lectura exhaustiva de les nostres funcions, però si que en voldria destacar algunes:

Article 14

Divisió d'Afers Interns

14.1 Corresponen a la Divisió d'Afers Interns les funcions següents:

- b) Supervisar la **investigació d'aquelles activitats presumptament il·lícites o contràries a l'ètica professional** que puguin comportar sancions disciplinàries, exercides per personal funcionari de policia i en pràctiques de la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra, llevat de les faltes disciplinàries docents.
- d) Realitzar les **informacions reservades i les investigacions necessàries** per esbrinar **els fets succeïts i determinar les persones presumptes responsables**.

4.11.2022

14.2 Tots els òrgans de la Direcció General de la Policia i, per tant, inclosos els propis de la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra, **tenen l'obligació de facilitar a la Divisió d'Afers Interns els antecedents, els informes i els mitjans personals i materials que siguin necessaris** per desenvolupar eficaçment les seves actuacions.

14.3 El personal funcionari que integra la Divisió d'Afers Interns **pot accedir a tots els serveis de la Direcció General de la Policia i, per tant, inclosos els de la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra, als seus arxius i magatzems, d'acord amb la normativa vigent**, llevat d'aquells que per les seves especials característiques requereixin ordre expressa de la persona titular de la Direcció General de la Policia.

Breu repàs a la normativa d'aplicació.

L'activitat de la DAI es doncs troba subjecta a diverses fonts normatives, de les que passaré a continuació a detallar les més habituals, del nostre dia a dia.

Policia judicial

Com a la policia judicial, no entraré en concretar més enllà del Codi Penal i la Llei d'Enjudiciament criminal, considerant les diferents especialitats que comporta la investigació de delictes comesos per funcionaris de policia, dels que podem considerar els comesos en el compliment de les seves funcions i els altres, quan són fora de servei.

Cada tipologia ens comportarà un procediment diversificat que acabarà amb la comunicació a un jutjat, en el cas que l'agent de policia hagi quedat en qualitat d'investigat o detingut per un fet de rellevància penal.

A més a més, al funcionari se li pot incoar un expedient disciplinari, amb adopció d'una mesura cautelar, si escau, però el procés quedaria paralitzat, a l'espera d'una resolució penal ferma. Quan es disposi d'aquesta decisió, el procediment disciplinari continuarà, amb atenció específica als fets que s'hagin declarat provats en aquella decisió.

Parlant de policia judicial és el moment d'aportar-los un dels problemes que esmentava abans i que afecta les possibilitats de col·laboració. Un cop comunicat el fet a l'autoritat judicial i obertes les diligències que correspongui, aquest jutjat és qui lidera la investigació i a qui cal retre comptes de les actuacions. En general, les diligències que es realitzen per a un jutjat són reservades.

Això comporta un problema de cara a treballar, de manera conjunta, amb persones o entitats externes, que no tenen la condició de policia judicial. Tot plegat afecta a la limitació quant a la tramesa d'informació o, més encara, en el lideratge de la investigació.

4.11.2022

Règim disciplinari

Tornant a l'àmbit disciplinari, trobem la normativa específica que és d'aplicació al conjunt de la Policia de la Generalitat i, una regulació específica referida al procediment disciplinari que seguirem. En concret i com a normativa específica:

Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra

Decret 183/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament de règim disciplinari del cos de la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra.

I com a normativa subsidiària.

Decret 243/1995, de 27 de juny, pel qual s'aprova el Reglament de règim disciplinari de la funció pública de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

Decret Legislatiu 1/1997, de 31 d'octubre, pel qual s'aprova la refosa en un Text únic dels preceptes de determinats textos legals vigents a Catalunya en matèria de funció pública.

Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya

I també la normativa estatal següent:

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Llei 40/2015, de 1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic.

Reial Decret Legislatiu 5/2015, del 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic.

Sobre la necessitat d'actualitzar la normativa disciplinària

Durant tots aquests anys de funcionament cal tenir en compte que, en matèria disciplinària, ha calgut fer algunes intervencions i modificacions, consistents en adequar el contingut normatiu antic, a la realitat del segle XXI i que, a través d'algunes sentències dels jutjats contenciosos, han comportat atendre allò que ja no era possible tramitar.

En aquest sentit, i a tall d'exemple, en els darrers anys s'ha hagut d'actualitzar la nostra normativa en relació amb les incompatibilitats, la incorporació d'una tipologia referida a les diferents formes d'assetjament, algunes actualitzacions tècniques en relació amb la durada d'un expedient, sobre

PONÈNCIA CAP DIVISIÓ D'AFERS INTERNS

4.11.2022

la prescripció de les faltes o sancions o proposar diverses actualitzacions derivades de normativa més actualitzada, especialment les Lleis 39 i 40/2015, de l'Estat, l'EBEP, també de l'any 2015.

En relació amb la nostra activitat, cal afegir també la feina que fem a la DAI, en relació amb les necessitats plantejades des d'alguns Ajuntaments.

A Catalunya hi ha actualment 213 municipis que tenen policia local, i on treballen un total de 11.167 policies locals (dades actualitzades al 2021. Departament d'Interior i Idescat).

Des de fa uns anys, la DAI també treballa també en aquesta perspectiva més local, i que es concreta en la tramitació d'algunes informacions reservades i, especialment, en la instrucció i tramitació d'expedients disciplinaris, sol·licitats pels Ajuntaments.

A banda que cada Ajuntament pugui tramitar els seus propis expedients disciplinaris, en cas de petició de col·laboració, els mecanismes de què disposa actualment el Departament d'Interior són dos:

- assignar puntualment un comandament d'una altra policia local per a tramitar l'expedient
- o bé, a través d'un conveni del col·laboració, entre l'Ajuntament i el Departament, i assignar a la DAI la tramitació dels expedients disciplinaris que es determinin.

La coordinació d'aquest suport es duu a terme des de la Direcció general de Coordinació de Policies Locals qui coordina la signatura dels convenis corresponents, segons el previst a l'Art., 17.5 del Decret 179/2015, pel qual s'aprova el reglament del procediment de Règim disciplinari aplicable als cossos de policia Local de Catalunya.

Algunes dades d'aquesta activitat son les que exposo a continuació:

ANY	PETICIÓ COL·LABORACIÓ + CONVENIS	CONVENIS SIGNATS
2021	33	4
2022	24	5

Finalment, les pròpies policies locals, comuniquen al Departament, per a l'informe anual, quants expedients han tramitat. Segons aquestes, els Ajuntaments indiquen que han tramitat els següents expedients i per les faltes següents:

ANY	FALTA LLEU	FALTA GREU	FALTA MOLT GREU	TOTAL
2021	31	54	8	93

4.11.2022

Els dibuixo doncs una realitat disciplinària, que afecta a les policies locals i que, de manera encara incipient, anem assumint des de la DAI, de manera puntual.

Pel que fa a la Policia de la Generalitat- Mossos d'Esquadra, les dades generals d'activitat disciplinària de la DAI, sobre expedients incoats, corresponents a l'any 2021 i fins al 30 de juny de 2022 són les següents:

2021	89 expedients
2022	41 expedients

Després l'inspector Josep Graells ampliarà més aquestes dades. En tot cas destacar que considerant una plantilla de més de 17.000 mossos (17889) i més d'11.000 policies locals, (11.167), el nombre d'expedients disciplinaris és relativament similar, per tant, aquesta realitat ens obliga a adaptar-nos i planificar els recursos que necessitem en cas que la Llei del Sistema de Policia de Catalunya doni, hipotèticament, un pas en la direcció de donar un servei al conjunt del sistema de Policia, en matèria disciplinària.

Vers una nova estructura

Tal i com va esmentar l'Honorable Conseller Joan Ignasi Elena en Comissió d'Interior¹, el Departament d'Interior està treballant en un nou Decret d'estructura on és d'esperar que la DAI evolucioni i es potenciï per a preparar-se per aquests reptes de futur i per continuar evolucionant i adaptant-se.

Així doncs, crec que en aquest futur immediat estarem en disposició d'assumir, per una banda, les propostes que vinguin d'aquesta Comissió i per altra les millores pròpies que, des d'una perspectiva professional, considerem que hem d'anar integrant, segons el nostre anàlisi de revisió i millora contínua dels nostres propis procediments.

Sobre la millora en la transparència

Els he parlat de processos de treball i de millora continuada com a sistemàtica ordinària de la nostra feina. Per part nostra, també som conscients que podem millorar. Hem detectat els àmbits que poden presentar més dificultat i, avui mateix, tot i que treballem amb dades molt sensibles, i que, en tot moment hem de garantir que acomplim amb les obligacions derivades del secret professional i reserva professional, considerem que ens cal millorar en la transparència i aportar més informació sobre quina és la nostra activitat, entre d'altres, i per demostrar al conjunt de la

¹https://www.elnacional.cat/ca/en-directe/conseller-interior-joan-ignasi-elena-compareix-parlament-crisi-mossos-directe_9114_126.html

4.11.2022

ciutadania la salut de la nostra policia, tal i com expressa contínuament el CEO, en la valoració de la nostra activitat.

Sobre la millora en la coordinació amb actors externs

Abans he fet esment dels diversos mecanismes de control de la Policia i aquest Parlament està debatent sobre la necessitat d'incorporar un mecanisme extern. Ja he anunciat abans que estem en disposició d'atendre allò que es conclogui però crec que, des de la nostra perspectiva professional i, considerant tots els problemes subjacents que es poden esdevenir quan la investigació és liderada per un jutjat, crec que podem establir procediments de treball nous amb institucions ja existents i creades per aquest Parlament, com ja va exposar durant la seva ponència l'adjunt al Síndic de Greuges, el Sr. Jaume Saura.

El Síndic de Greuges

Tal i com va dir, una funció similar a la que es reclama per a aquesta agència externa ja és prevista en la figura i en la institució del Síndic de Greuges, quan, entre d'altres es diu:

*El **Síndic** té la funció d'atendre les **queixes** de totes les persones que es troben desemparades davant l'actuació o la manca d'actuació de les administracions.*

Actualment mantenim relacions amb aquesta institució, quan es demana a la Direcció General de la Policia determinada informació, sobre algun cas o queixa concreta. Segons el cas acostuma a passar que, efectivament la DAI l'està treballant, però està judicialitzat i, per tant, només podem informar al jutge instructor. Tot i així, penso que aquest àmbit de treball el podem millorar i, si escau, treballar més conjuntament quan encara només tenim oberta una informació reservada.

Una altra de les funcions del Síndic és atendre les necessitats d'informació del Mecanisme Català de Prevenció de la Tortura. Des de la DAI i també des del cos es facilita informació sobre aquest aspecte, així com les peticions anuals del defensor del Pueblo.

En la seva presa de possessió, la Síndica esmentava la seva voluntat de treballar, entre d'altres, en la reparació de les víctimes i aquest és un vessant que hores d'ara ofereix, de ben segur, un marge de millora.

El Comitè d'Ètica

És una altra de les institucions de què ja disposa el Sistema. Per altra banda, el Codi d'Ètica de la Policia de Catalunya és un document integrat a la dinàmica policial, juntament amb la resta de normativa d'aplicació, des de les Nacions Unides, al Consell d'Europa, i que ha d'"inspirar" tota l'elaboració de procediments policials.

4.11.2022

Si s'analitzen les seves funcions previstes al Decret 222/2013, de 3 de setembre, del Reglament d'organització i funcionament del Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya, són semblants a les que s'atribueixen a organismes similars de control i, per tant, també seria un altre recurs que podem considerar com a ens de retiment de comptes i de control formal i per tant, podria donar resposta a algunes de les inquietuds que han anat plantejant diferents ponents que han participat en d'aquesta mateixa Comissió.

I una proposta, per acabar:

Un model ja desenvolupat: les policies d'Euskadi

No vull acabar sense fer un esment a un model que coexisteix amb el nostre i que seria interessant tenir en compte a l'hora de valorar la creació de nous sistemes de fiscalització i control. Estic parlant del model basc de Policia i del que voldria destacar el següent:

De de l'any 1992, la seva normativa integra tant l'Ertzaintza com les policies locals, en una sola Llei. És doncs una Llei del Sistema de Policia d'Euskadi, perfectament vigent i totalment operativa.

El 22 de juliol de 2020, després d'anys d'actualitzacions legals, van aprovar el Decret legislatiu 1/2020, de refosa de la Llei de Policia del país Basc. Aquesta Llei inclou, en el seu capítol III uns "*mecanismes de control i transparència*". La secció primera explica com es tracten les queixes que provenen de la ciutadania i la secció segona és dedicada, precisament, a les funcions d'una "*comissió de control i transparència*", que és integrada dins la pròpia Llei que la crea, però totalment independent de la Policia.

Amb aquesta solució Euskadi s'ha dotat d'un mecanisme que, respecta, per una banda, el treball de les unitats d'affers interns d'aquella policia, les funcions de l'Ararteko (Síndic de Greuges) però, per altra banda, dota aquesta comissió de poders i funcions molt similars, cosa que facilita el treball conjunt.

Algunes de les funcions que assigna aquesta norma a la Comissió externa de les policies d'Euskadi, són coincidents amb les actuals de la DAI, d'altres els poden recordar a les funcions que ja té assignades el Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya, i amb caràcter general, també a les funcions que ja té assignades el Síndic de Greuges, institució amb qui des de la DAI podem incrementar de ben segur la cooperació i la coordinació.

No obstant això i com no pot ser d'una altra manera, ens adaptarem a les conclusions i propostes que sorgeixin d'aquesta Comissió i treballarem amb qui convingui i aquest Parlament determini.

4.11.2022

Comiat

Moltes gràcies per la seva atenció i espero que amb la meva intervenció els hagi pogut transmetre quina és la realitat de la Divisió d'Afers Interns de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra.

Potser obligats pel nostre deure de reserva professional, la nostra és una feina silenciosa i discreta, però al llarg de la meva exposició he intentat traslladar-los que, en el meu dia a dia, i com a comandament d'aquest equip, els garanteixo que es treballa d'una manera absolutament professional, independent, objectiva, íntegra, imparcial i neutral.

Resto, ara sí, a la seva disposició per si em volen plantejar alguna qüestió o requereixen d'algun aclariment.